

Gospodar in gospodinja

LETO 1935

27. MARCA

STEV. 13

Cebulnice

V to skupino spadajo važne zelenjadne rastline, ki se uporabljajo deloma kot prikupe, deloma pa kot dišavne rastline. Vsem je lasten poseben, nekaterim zelo oster okus. Uspevajo pri nas povsod v dobri vrtni zemlji pa tudi po nji ih. Najbolj jim ugaja v prejšnjem letu dobro pregnjena zemlja. Svež hlevski gnoj pa jim ne prija, ker ženejo preveč v zelenje, podzemeljski deli se pa pomanjkljivo razvijajo, imajo slab okus, niso trpežni in se jih radi lotijo zajedavci.

Cebulnice so večinoma dvoletne rastline, vmes je pa ena tudi trajnica.

Najvažnejša čebulnica je navadna čebula, ki je izmed vseh najbolj razširjena in po vsem svetu najbolj čislana. Posebno lepo se razvija v topli, sprstelinasti zemlji, ki pa ne sme biti globoko zrahljana. V globoko zrigolani zemlji se silno razrastejo nadzemeljski deli, čebula v zemlji pa je drobna neokusna in pogosto tudi črvida. Najbolje storimo, ako zemljo za čebulo pripravimo že jeseni, spomladi jo pa samo poravnamo.

Čebula je prav za prav dvoletna rastlina. Ako sejemo seme zelo zgodaj spomladi in dovolj redko, se do konca poletja razvije prav lepa debela čebula. Drugo leto pa požene visoko votlo, v sredi močno semensko glavico. Pri nas se je pa udomačila triletna gojitev. Seme sejejo tako gosto, da ostane zaradi pomanjkanja prostora posamezna čebulica prav drobna; to je čebulek. Drugo leto potaknejo čebulek primerno na redko toliko globoko v zemljo, da se ravno skrije. Do poletja se razvije v debelo čebulo. Šele tretje leto požene v cvet, ako jo spomladi zopet posadimo.

Dvoletna vzgoja je boljša nego triletna. Prvo leto naravnost iz semena pridelana čebula je čvrtejša in mnogo bolj trpežna nego iz čebulka zrastle.

— Kdor hoče poskusiti dvoletno pridelovanje, naj takoj sedaj seje seme prav na redko v vrste, ki so do 20 cm narazen. Ko setev ozeleni, prepulimo rastlinice na 10–12 cm. Setev je treba večkrat pleti in okopavati. Do septembra zraste na ta način jako lepa čvrsta čebula. Ona iz čebulka je pa za mesec dni prej godna, zato pa bolj puhla in manj trpežna. Ako je čebulek predebel, gre marsikatero tudi v cvet.

Čebule je mnogo sort. Za pridelovanje iz čebulka so posebno priporočene: holandska rumena in štutgartska orjaška. Naravnost iz semena se pa povoljno razvije citavska orjaška (okrogla čebula).

Dobro razvita čebula mora imeti tanek vrat, je trda in težka. Čebula z debelim vratom so puhle in se čez zimo pokvarijo.

Čebulno seme je prav lahko pridelati. Lepo razvite, trde, zdrave čebule s tankim vratom sadimo marca meseca plitvo na dobro pripravljene gredice. Seme je kalivo samo dve leti. Včasih že v drugem letu kalivosti nekoliko odneha.

Čebuli podoben, toda milejšega, jako prijetnega okusa je kozjak ali šalotka. Ta čebulnica je pri nas manj razširjena, ker gospodinjje ne poznajo njenih vrlin. Kozjak se razmnožuje samo z drobnim zarodkom, ki ga je obilo pri vsaki rastlini. Sadimo ga navadno že jeseni, ker prenese precej mraza. Jeseni sajene šalotke so godne julija meseca, ko se steblovje popolnoma posuši. Tedaj jih z lopato privzdignemo iz zemlje, posušimo in razberemo. Debelejše so za uporabo v kuhinji, drobnejši zarodek je pa za seme.

Kakor čebula tako je povsod znan tudi česen. Razlikujemo dve vrsti in sicer zimski in spomladni česen. Zimski je mnogo debelejši in milejšega okusa

nego spomladni. Zimski česen sadimo že oktobra meseca, da pred zimo ozele. Česen se razmnožuje samo na ta način, da glavič raztrgamo in sadimo posamezne stroke, ki se čez leto zopet razvijejo v glavič.

Najmanj razširjena čebulnica pri nas je **por** ali **porjak**, ki ga drugod jako čislajo ne samo kot dišavno začimbo, ampak tudi na razne načine pripravljenega kot prikuha ali omaka. Por sejemo zgodaj spomladi. Ko poraste, da je debel malo bolj kot žveplenka, ga presadimo in sicer tako globoko, da gleda samo nekoliko čime iz zemlje. Na ta način se do jeseni tako zdebela, da meri 5 cm v premeru, pa tudi še več. Jaz ravnam pri saditvi že mnogo let z najboljšim uspehom takole: Na dobro pripravljeni gredici naredim v vrstah, ki so po 20 cm narazen, 15 cm globoke luknje prilično 15–20 cm vsaksebi. V vsako luknjo spustim po eno rastlinico, ki ji korenine zelo skrajšam. Nato

vsako rastlino zalijem s curkom, luknje pa pustim **odprte**. Tako posajen por zelo lepo raste in ima do 20 cm dolg, kot sneg bel vrat.

Pri nas gojimo navadno **zimski por**, ki se dobi v raznih sortah. Ta je tako neobčutljiv, da ga lahko pustimo čez zimo kar na gredi. Poletni por pa ne prenese naše zime. Drugo leto gre por v cvet, ki obrodí obilo semena.

K čebulnicam prištevamo tudi znani **drobnjak**, ki raste v družbi — v obširnih grmčih in se brez našega sodelovanja razmnožuje. Ko so grmi že preobširni, jih raztrgamo v manjše grmčice in jih posadimo posamez v 20 cm razdalje. Drobnjak ima rad težko, vlažno zemljo, ki je seveda primerno rodovitna, pa ne sveže pognojena. V suhih, peščenih tleh hira in propade.

Obdelovanje čebulnic je jako preprosto. Ne potrebujejo nobene druge nege, kakor da jih po potrebi plevemo. H.

Zavarovalnice za govejo živino

Pred svetovno vojno je bilo pri nas ustanovljenih precej zavarovalnic za govejo živino, ki so marljivo in uspešno delovale v svojih sicer malih okoliših brez vsake podpore od strani oblasti. Najbolje organizirane so bile one v tržaški okolici, od katerih jih še dandanes nekaj deluje. Na bivšem Kranjskem se je deželni odbor precej resno bavil z načrtom za ustanovitev deželne zavarovalnice za govejo živino; uresničenje te namere je pa preprečila svetovna vojna. Po vojni je bilo par sestankov, toda brez merodajnih činitelj, na katerih se je razpravljalo o ustanovitvi take ustanove za Slovenijo, kar pa ni vedlo do nikakih uspehov.

Šele pred kakimi šestimi leti so začeli živinorejci sami ustanavljati društva za zavarovanje goveje živine z manjšim delovnim okolišem. Ker jim je pa manjkalo pravo vodstvo in moralna podpora od strani oblasti, je njih delovanje kmalu prenehalo. V tistem času bi zadostovalo, da so hile te zavarovalnice postavljene pod vrhovno vodstvo kake osrednje ustanove, ki bi imela vsaj moralno zaslombo od oblasti, in katera bi jim stala ob strani s strokovnimi nasveti in s krediti, pa bi

bilo to vprašanje za našo živinorejo ugodno rešeno. Žal pa vsi merodajni činitelji do danes niso imeli smisla za to vprašanje, zato se tudi tozadevno ni še ničesar storilo. Če pa tisti, ki so za to poklicani, ne nudijo nikake ne moralne in ne strokovne zaslombe, si tudi ne-vešče kmetско ljudstvo ne zna pomagati. V tem pogledu je Slovenija daleč zaostala za sosednjo Hrvaško, ki živahno ustanavlja živinske zavarovalnice po deželi.

Kako tam čez Sotlo napredujejo, nam priča občni zbor »Osrednje zadruge za zavarovanje živine« v Zagrebu, ki je bil 7. marca. Ker smatramo, da bo našim kmetom koristilo, če zvedo, kako drugod banske uprave skrbe za napredek v kmetijstvu in za varstvo živine, hočemo tu podati izvleček iz poročila o dosedanjem delovanju navedene Osrednje zadruge na Hrvaškem, kakor ga prinašajo »Seljačke Novine«.

Kmalu po ustanovitvi »Osrednje zadruge za zavarovanje živine v Zagrebu« je banska uprava savske banovine leta 1932. izdala odredbo, s katero je vso v savski banovini premirano plemensko živino zavarovala pri njej. S tem ukrepom je hotela podpreti to centralo,

stvoriti iz nje trden, življenja sposoben osrednji zavod za zavarovanje živine. Istočasno dati spodbudo za razmah kmečkih zavarovalnih zadrug in jih pritegniti k skupnemu zavarovanju. S tem korakom je pa oblast podprla tudi celotno združništvo za pospeševanje živinoreje, ki je na Hrvaškem itak zelo razširjeno in tudi uspešno deluje.

Hrvaški kmet je že davno čutil potrebo po osnovanju zavarovalnice za svojo govejo živino. V mnogih krajih so se kmetje združili, da si medsebojno pomagajo v slučajih nesreče vsled živine. Take združbe so pa bile le kratkotrajne, ker niso imele niti strokovnega vodstva in ne nadzorstva, niti ne močne finančne opore in tudi ne vodilne ideje. Šele z ustanovitvijo Osrednje zadruge, ki je prevzela vodstvo in nadzorstvo vseh kmečkih zavarovalnih zadrug v tej banovini, je bila podana trdna podlaga za uspešno delo na tem polju.

Naloga Osrednje zadruge je, da podaja vsem kmečkim zavarovalnicam brezplačno strokovne nasvete in jim omogoča, da brez težjih pretresljajev prebolijo tudi težka leta z visokimi izgubami s tem, da jim nudi posojila, kredit (ne podpore) za zapadle odškodnine. Ona uvaja v njih poslovanje redno strokovno delo, vodi statistiko, zbira izkustva, vrši propagando za ustanavljanje zavarovalnic po deželi, potom predavanj na kmetiskem vseučilišču in v Zadružni šoli ter ustanavlja zavarovalne zadruge tam, kjer najde za to ugodna tla.

In uspeh tega dela? — Ko se je leta 1931. ustanovila Osrednja zavarovalna zadruga, je bila v vsej banovini samo ena kmečka zavarovalnica. Letos koncem februarja jih je bilo že 43. V tem se vidi uspeh dvoletnega delovanja na polju zavarovanja živine in pa tudi, da je tamošnji kmet hitro uvidel korist, ki se mu obeta s tem zavarovanjem.

Osrednja zadruga pa ne skrbi samo za zavarovanje živine proti poginu, ampak tudi za njeno zdravje, ker je v veliki meri od tega zavisen uspeh zavarovanja. V ta namen priporoča ustanovitev fondov za zdravljenje in cepljenje živine, poučuje živinorejce o kužnih boleznih, o pravilnem pokopavanju poginulih živali ter o drugih varnih živinorejskih vprašanjih. V bodoče namerava celo izdajati živinorejske knji-

zice, poljudno pisane, v obliki cenених брошур, ... naj kmeta pouče o teoriji in praksi živinoreje, o zdravju in o zdravljenju živine.

Osrednja zadruga vrši ves svoj delni promet potem banske hranilnice in njeno delo nadzoruje kmetijski odelek banske uprave, ki je v zadnjih dveh letih izdal za propagando osnovanja in revizijo zadrug po deželi skupno 33.500 Din. Koliko se lahko doseže že s tako pičlo podporo!

Zborovalci so to poročilo o delovanju Osrednje zadruge soglasno odobrili, pa tudi sklenili, naj se delovanje zadruge še razširi. Med drugim naj bi se resno proučevala možnost zavarovanja tudi konj in prašičev, kajti dosedaj spada pod zavarovanje samo goveja živina. — Pri sledečih volitvah je bil ponovno izvoljen za predsednika grof Miroslov Kulmer, v upravni in nadzorni odbor so pa prišli večinoma predsedniki ali tajniki podeželskih zavarovalnic. Ravnatelj je pa Vukmir.

Zakaj pa smo tu tako podrobno opisali delovanje živinske zavarovalnice v sosednji banovini? — Zato, da pokažemo razliko pri nas in drugod! Da povemo, kako drugoč zasebne korporacije po inicijativi in vsestranski podpori banske oblasti delujejo za dobrobit kmeta in skrbijo za izboljšanje njegovega gospodarskega stanja — in kako malo je pri nas opaziti delovanje oblasti na kmetijskem polju, četudi smo iz ust najmerodavnejših predstavnikov že večkrat slišali polno lepih besed o pomoči kmetu. Žal, ostale so samo besede. Naša živinoreja je na taki stopnji, kakor ni bila že dolga desetletja, živinorejske zadruge spijo, ker od nikoder ne dobe spodbude, niti moralne podpore za svoje delovanje; enako je s poljedelstvom, enako z drugimi kmetijskimi panogami. Nazadovanje in propadanje na vsej črti. Slovensko združništvo, s katerim smo se nekdaj tako bahali, je danes naravnost v žalostnem položaju. In kdo je vsemu temu kriv? — Ne glejmo na Belgrad, ampak išči no krivce bliže, doma! Tudi sami moramo nekaj ukreniti, da se avignemo iz te zapanosti in brezbržnosti. L.

V šoli. »Ti torej ne veš, Janezek, kaj je volna? Iz česa je pa narejen tvoj suknjič?« — »Iz papanovega rekla.«

Goveja živina potrebuje boljše seno

Veliko let se že deluje pri nas za povzdigo govedoreje. Skuša se zboljšati pasme in dvigniti njih donosnost. Živinorejske zadruga redno odbirajo najboljše živali za nadaljnjo plemensko rejo. Da bi lažje in hitreje prišli do boljših uspehov se uvažajo plemenske živali. Na nekaj pa, kar je najmanj tako važno kakor vsa druga sredstva za pospeševanje in podvig govedoreje, se pri tem preveč pozablja. Mislimo tukaj na boljše krmo, na boljše seno. Težje in donosnejše živali zahtevajo tudi več in pred vsem boljšega sena. Poleti pride goveja živina kolkortoliko še na svoj račun, ko se pase in dobiva zelena krmila, dasi tudi glede pašništva in pridelovanja zelene krme še veliko manjka. Slabo pa se godi goveji živini pozimi, ko ji nudimo mnogo več slabega nego dobrega sena. Spričo tega pa so živali pozimi manj donosne kakor poleti.

Istčasno, ako že ne poprej, bi morali s splošnim zboljševanjem govedoreje skrbeti tudi za zboljšanje travništva in pašništva. Če hočemo, da nam bo živina več donášala, ji moramo tudi več nuditi. Saj je nam znan pregovor, ki pravi, da krava pri gobcu molze. Pa tudi boljši del pasme gre le skozi gobec. Ker pri današnjih težkih gospodarskih razmerah ni mogoče dokupovati toliko močnih krmil, da bi z njimi dopolnili primanjkujoče redilne snovi pred vsem v senu pa tudi v drugih domačih krmilih, je treba, da začnemo pridelovati čim več dobrega sena. V senu iz zane-marjenih travnikov, kakršnih je pri nas največ, je poleg drugih redilnih snovi le 1 do 2 odstotka prebavljive beljakovine. V senu iz dobrih primerno negovanih in pognojnih travnikov pa je do 4 odstotke ali več prebavljive beljakovine. To znači, da je seno iz dobrih travnikov do dvakrat in tudi večkrat toliko vredno kakor pa seno iz slabih travnikov.

Krava, ki je 500 kg težka in ji pokladamo na dan 15 kg slabega sena, v katerem je poleg drugih redilnih snovi le 2 odstotka prebavljive beljakovine, dobi v tej količini sena le toliko redilnih snovi, da se ohrani pri življenju in ne zgubi na živi teži ter donaša največ 1 l mleka na dan. Če bi dobivala mesto

slabega dnevno 15 kg dobrega sena, v katerem je 4 odstotke prebavljive beljakovine, bi se krava dobro ohranila in lahko donášala tudi 7 litrov (in ne samo eden liter) mleka na dan. Z enako količino zelo dobrega sena, kakršna je otava in seno iz umetnih travnikov, v katerem je 5 odstotkov ali več prebavljive beljakovine, lahko dosežemo pri kravi 10 l in več litrov mleka.

Dobava dobrega in zelo dobrega sena je za nas največjega pomena. Pred vsem pa je treba, da zboljšamo že obstoječe travnike in še le na to napravimo nove travnike. Le v pravilno negovanem travništvu in pašništvu se skriva blagostanje. Današnje stanje travnikov pa na splošno še ne priča o njihovi veliki gospodarski važnosti. Travnikom se le jemlje vsako leto, vrača pa se jim razmeroma le malo ali nič. Ako morajo travniki stradati, potem ni prav nič čudnega, če strada pozimi tudi živina. Pri tej priliki se nehote vrine misel, če bi ne bilo morda boljše, da bi vse one svote in nagrade, ki se uporabljajo že leta in leta za pospeševanje in povzdigo govedoreje, bili porabili najpoprej za zboljšanje travnikov in pridelovanje krmil. Kako vse drugačno bi bilo danes naše travništvo in tudi naša govedoreja.

Dobro urejeno travništvo in pašništvo je temelj tudi vsemu njivskemu pridelovanju. Ni pa lažjega in bolj koristnega dela kakor negovanje travnikov. Skoro na vsaki kmetiji se najde travnik ali del travnika, ki je njegovemu lastniku posebno ljub. Tak travnik ali del njega naj začne gospodar najprej zboljševati, ako tega ni še dozdaj storil. Ako ima gnojnico, naj pognoji hektar travnika s 400—do 600 hl gnojnice. Ker pa je gnojnica precej enostransko gnojilo, naj pognoji travnik še s superfosfatom ali Thomasovo žlindro računaje okrog 300 kg enega ali drugega teh gnojil na hektar. Gnojenje travnikov s hlevskim gnojem je nekaj boljše kakor gnojenje z gnojnico. Vendar pa tudi gnojenje s hlevskim gnojem ni popolno in ga je popolniti s fosforovim in kalijevim umetnim gnojilom. Pri hlevskem gnoju je važno, da ga pravočasno spravimo na travnik, ker rabi precej vlage, da se vrase. Zato ni

priporočljivo, da bi ga v suhih krajih spravili na travnik šele spomladi, temveč že jeseni, ker bi se sicer ne vrasel. Edino tam, kjer je res obilo padavin, lahko napravimo to delo tudi rano spomladi. Pozno spomladi pa moramo morebitne ostanke gnoja odstraniti. Kdor ne more gnojiti travnikov ne z gnojnico in ne hlevskim gnojem, si mora vsekakor pomagati z umetnimi gnojili. V to naj uporablja pred vsem Thomasovo žlindro za travnike, kjer ni dovolj apna, ki tudi ne sme manjkati v travniški zemlji, superfosfat pa tam, kjer je že dovolj apna v zemlji. Poleg fosforove kisline, mora biti travniškim rastlinam na razpolago tudi dovolj kalija, ki ga trosimo v obliki 40 odstotne kalijeve soli. Tudi ne sme manjkati v travniški zemlji dušika, ki ga spravimo v zemljo s trosenjem apnenega dušika. Thomasovo žlindro in kalijevo sol trosimo po travniku jeseni ali prav rano spomladi, superfosfat pa vedno spomladi in apneni dušik rano spomladi. Ko gnojimo travnik prvič, trosimo na hektar 200 kg apnenega dušika, 200 kg 40 odstotne kalijeve soli in 500 do 600 kg Thomasove žindre. Ta gnojila lahko

zmešamo tik pred uporabo in jih trosimo skupno. V prvem letu se gnojenje navadno ne pozna veliko, ker se morejo rastline šele okrepiti. V nadaljnjih letih trosimo na hektar 100 do 150 kg 40 odstotne kalijeve soli in 300 do 400 kg Thomasove žindre. Od časa do časa trosimo mesto Thomasove žindre 200 kg superfosfata spomladi. Najboljše je, da vsako tretje leto gnojimo travnik tudi z gnojnico ali hlevskim gnojem ali kompostom. Kjer res ni mogoče gnojiti nikdar z enim ali drugim teh domačih gnojil, tamkaj moramo trositi vsako drugo leto 200 kg apnenega dušika na hektar.

Z mahom močno poraščene travnike je treba najpoprej branati v suhem vremenu, ko so tla suha. K pravi negi travnikov spomladi spada tudi poravnavanje krtin, odstranjevanje mravljišč itd. Kjer je trava preredka, je treba posejati primerne mešanice travnega in deteljnega semena, nikakor pa ne sempirja, v katerem je navadno polno plevelnega semena.

Le dobro negovani in pognojeni travniki so gospodarstvu v dobiček, v nemar puščeni pa v breme.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Red in snaga v stanovanju

Včasih naletimo na kmetijske domove, v katerih vlada vzoren red in največja snažnost. V drugih pa se snaženje stanovanja včasih precej zanemarija in to navadno le zaradi obilice raznih drugih poslov v hiši in izven nje.

Ce hočemo imeti stanovanje snažno (navzlic pomanjkanju časa za pospravljanje), moramo po možnosti poskrbeti za to, da je v njem čim manj predmetov, ki niso potrebni in so le v napoto in zato, da se na njih nabira prah. Vsi res potrebni predmeti pa naj bodo tako postavljeni, da jih lahko premaknemo in osnažimo. Proč pa z razno šaro in navlako, ki se rada nabira po policah, kotih, klopih in stenah. Čim manj pohištva in navlake je v kakem stanovanjskem prostoru, tem manj dela imamo, s pospravljanjem in tem snažnejši je prostor.

Stanovanje vzdržujemo snažno z vsakdanjim in tu pa tam s temeljnim pospravljanjem. Vsakdanje pospravljanje in snago stanovanja pa jako ovirajo nekatere grde navade, ki jih vidimo še vedno ponekod po kmetih. Predvsem pomnimo, naj v stanovanje ne stopa nobena žival, najsibo mačka, pes, še manj pa kokoš. Kakšne so veže in kuhinje pa tudi sobe, kamor imajo prost dohod naštetih živali, vidimo lahko marsikje. Dalje je jako važno za snažnost stanovanja, da gospodinja navadno člane družine na to, da odlože oziroma zamenjajo zelo umazano obualo pa tudi obleko, preden stopijo v stanovanje. Ničesar naj ne pusti skladati na omaro, pod posteljo, pod klóp ali po kotih. To so izredno grde navade, ki zelo ovirajo snaženje stanovanja in s tem kvarijo red in snago v njem. Kako moremo zahtevati od žene, ki ima sicer dobro voljo, pa zelo malo časa, da bo vse reči, ki leže okrog po hiši vsak dan urelagala in vsakič temeljito očistila

prahu. Kako hitro pa je pospravljeno, pometo in pobrisano, ako ni nič pod posteljo, pod klopjo itd.

Zelo napak je tudi to, da posamezni člani družine marsikje nimajo navade, pospraviti svojo obleko, obutev in drugo v omaro ali drug določen prostor. Ako leži v spalnici tega ali onega vse navskrižem, obleka od prejšnjega dne, copati, perilo in vse mogoče stvari, tedaj ni mogoče začeti s pospravljanjem dokler ni vse v omari ali na obešalniku, kamor pač spada. Ker pa je to pospravljanje zelo zamudno za gospodinjjo, je treba odločno zahtevati, da vsak član družine sam uredi za seboj kar je njegove obleke in drugih reči, ravno tako mora vsak pospraviti za seboj vodo od umivanja in svoje toaletne potrebščine. Za otroke, posebno za manjše, poskrbimo, da imajo vse toaletne potrebščine v določeni barvi, po kateri jih spoznajo in ločijo od drugih. Eden ima na primer **roza barvo** (ščetka za zobe, rob pri brisači, milo itd., drugi zeleno, tretji modro itd. Na ta način tudi majhni otroci, ki še ne znajo čitati, prav dobro poznajo svoje stvari po določeni barvi in skrbje za to, da so v redu. Čim prej jih navadimo na red in snago, tem bolje zanje pa tudi za mater-gospodinjjo.

S. H.

KUHINJA

Grahova juha. Posušen grah preberem, operem, ter v slani vodi do mehkega skuham. Kuhanega pretlačim skozi sito in denem v bledorjavo prežganje. Po potrebi še zalijem s krompirjevo, juho ali navadnim kropom. Za duh pridenem ščep popra in lavorov list. Vrelo juho zlijem po opečenih in na kocko zrezanih žemljicah, med katere primešam na rezance zrezana kuhana svinjska ušesa ali ravnotako zrezan posušen in kuhan svinjski jezik.

Dušena polenovka. V vročo, s petršiljem, korenjem, čebulo, s strokom česna, lavorovim listom in celim prom odšavljenе vode pristavim namoče o polenovko. Ko vre sedem do deset minut, jo osolim in pategnem lonec na stran do tedaj, da jo rabim. Tedaj jo odcedim ter ji odstranim kosti in kožo. V kozici razbelim osem dek olja in tri deke masla ali masti. Ta množina zabele zadostuje za eno kilo polenovke. V masti zarumenim eno na

rezine zrezano čebulo. Zarumenelo čebulo pobrem iz masti in jo denem na krožnik. V mast denem par strokov strtega česna, pest drobtin in osnaženo polenovko. Kozice trdno pokrijem, parkrat pretesem ter nekaj časa dušim. Dušeno polenovko naložim na krožnik v obliki venca. Na sredo denem zarumenelo čebulo. K tako pripravljeni polenovki se poda najbolj kislo zelje.

Ocvrti riševi zrezki (angleški način). V poldrug liter mleka pristavim 25 dkg opranega riža. Kuhan riž mora biti gost, a ne premehko kuhan. Še vročemu primešam žlico sladkorja, tri do štiri žlice kakršnekoli marmelade, tri cela ošvrkljana jajca in štiri dkg surovega masla. To mešam na pohlevnem ognju toliko časa, da se jajca vsesajo v testo. Nato stresem to mešanico v plitvo skledo, raztepem narazen in pustim, da postane mešanica trda in hladna. Iz te množine zajemam in oblikujem za dva prsta široke in za prst dolge zrezke. Te zrezke povaljam v jajcu in drobtinah ter jih na razbeljenem maslu ali masti svetlorjavo ocrem. S sladkorjem in cimetom potresene zrezke dam vroče na mizo.

Pikantne rezine. Testo napravim iz sedmih dkg sladkorja, sedmih dkg neolupljenih drobno zrezanih mandeljev, štirinajst dkg surovega masla, štirinajst dkg moke, soka pol limone in drobno sesekljanih lupinic od pol limone. Testo dobro pognetem ter razvaljam za prst na debelo. Testo denem na pekačo in bledorumeni spečem. Še gorko testo razrežem na podolgaste rezine, namažem z mezgo, ter pokladam po dve in dve skupaj. Po vrhu namažem rezine z glazuro.

Glazura za rezine. Dvanajst dkg sladkorja mešam s polno žlico limoninega soka in enim velikim rumenjakom. Glazuro namažem prav hitro na rezine. Te postavim še za nekaj minut v pečico, da se led strdi in da postane svetel.

Mož je popravljal stol v kleti in ko ga je popravil, je hotel še desko na koncu malo opiliti, da bi si kdo obleke ne strgal. Iskal je in iskal je pilo, pa je ni mogel najti. Slednjič pa zakliče ženi v kuhinjo: »Ti, kje je pa naša stara pila?« Se preden je mogla žena odgovoriti, se je oglasila njena mati: »Te nič ne briga, kje sem pila. Če sem pila, sem pila za svoj denar...«

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Ljubljanska borza. Devizni promet na ljubljanski borzi je pretekli teden znašal 5.14 milj. Din, kar je dvakrat toliko kolikor v prejšnjih tednih. — Na svobodnem deviznem trgu so se tečaji nadalje dvignili in se svobodne devize trgujejo, kakor poroča »Nar. blagostanje« iz Belgrada po naslednjih cenah: dolar po 48 Din, nemška marka 13 Din, italijanska lira 4.05 Din in francoski frank 3.18. Na ljubljanski borzi so pa bili v svobodnem prometu angleški funt 228.95 Din, avstrijski šiling 8.70 Din, španska pezeta 5.55 Din, grški boni 0.30 Din. — Uradni tečaji na ljubljanski borzi so pa notirali: Angleški funt 209.45 Din, ameriški dolar 43.75 Din, holandski goldinar 29.79 Din, nemška marka 17.73 Din, švicarski frank 14.25 Din, belgijski belga 10.24 Din, italijanska lira 3.65 Din, francoski frank 2.90 Din, češka krona 1.84 Din.

CENE

g Žitni trg. Na žitnem trgu je postalo bolj mirno, ker se je začelo spomladansko delo in kmetje nimajo časa, dovažati svojih pridelkov na trg. Cene pšenice so ostale skoro neizpremenjene, kažejo pa stremljenje za padanje. Neugodno vpliva tudi manjkajoči izvoz na Češkoslovaško, s katero smo se lani pogodili za prevzem 6000 vagonov pšenice, od katerih je pa ta država prevzela do sedaj samo 1797 vagonov. Kaj bo storila z ostalo količino, ni znano, ker so zaloge na Češkem zelo znatne, mnogo večje nego se je v začetku cenilo. — Cena koruze nazaduje, ker je izvoz v Nemčijo negotov. Tudi na Češko smo februarja izvozili le 437 vagonov. — V vojvodini stane pšenica 125 do 130 Din franko nakladalna postaja, moka 205—215 Din, koruza franko Sisak 86 Din.

g Ljubljanska blagovna borza. Kupčija z žitom na ljubljanski borzi je bila v zadnjem tednu precej živahna. Prodaja se blago franko nakladalna odhodna postaja proti 30 dnevnu plačilu ali proti duplikatu vozniških listov. Cene veljajo za 100 kg pri vagonških dobavah. Tako notira baška pšenica

78 kg težka po 132.50—135 Din, banaška 78 kg težka 127.50—130 Din, moka banatska 210—230 Din, bačka 205—225 Din, otrobi debeli 105—110 Din, oves 105—110; koruza času primerno suha bačka 70 do 73 Din, banatska 66—68 Din, prekomerno suha za mletev 86—88 Din.

RAZNO

g Izredna letina koruze v Argentini. Po dosednji uradni cenitvi je bilo letos v Argentini posajenih 7 milijonov hektarov zemlje s koruso. Radi tega pričakujejo tako bogato letino koruze kakor jo ta država dosedaj še ni doživela, in sicer cenijo, da bo pridelek dosegel 10 milijonov ton zrnja, kar je tudi za to državo ogromno. Od te množine računajo, da bo ostalo za izvoz blizu 8 milijonov ton koruze, ki bo seveda močno pritislila na svetovne cene. Težko je pa verovati, da bi mogla ta država to množino tudi izvoziti.

g Izvoz orehovine dovoljen. Lansko leto decembra je ministrski svet prepovedal vsak izvoz orehovega lesa iz naše države. Sedaj se pa ukinil to prepoved. Izvoz okroglega, tesanega in rezanega lesa je zopet dovoljen pod pogojem, da se s potrdilom ministrstva vojske in mornarice dokaže carinarnici, pri kateri se vrši izvozna ekspedicija, da je 10 odstotkov za izvoz prijavljene količine odstopljenih temu ministrstvu po tržni ceni, ki jo bo ugotovilo v sporazumu z ministrstvom trgovine in industrije, ali da vojno ministristvo nima potrebe za ponudeno mu količino.

g Lovec voluharjev. Na Gornjem Avstrijskem živi možakar Eitzelsdorfer, ki se bavi z lovom na voluharje in jih je baže v treh letih polovil nič manj kot 13.000 kosov. Iznašel je namreč posebno past za nje, v katero se gotovo ujame, samo da pridejo blizu nje. Take pasti izdeluje tudi sam in jih prodaja po 7.50 šilingov 20 kosov. (okroglo 65 dinarjev). — Naši sadjarji bi z veseljem sprejeli takega loveca na voluharje, ki bi bil v stanu enkrat za vselej zatreti tega našega največjega škodljivca v sadovnjakih. Saj je to vprašanje zraven zajca najbolje obravnano na vseh zborovanjih sadiarjev.

PRAVNI NASVETI

S posestnimi predniki priposestvana pot. J. J., R. — Pred štirimi leti ste kupili hišo. Mimo hiše pelje pot čez sosedov most, ki je bil postavljen pred leti na mestu prejšnje brvi. Dosedaj Vam sosed ni branil poti čez most, ker ste pa v prepiru, Vam je pot čez most prepovedal, češ, da Vi še niste priposestvovali te poti, ker jo uporabljate šele 4 leta. — Sosed nima prav. Če so prejšnji lastniki hiše uporabljali pot čez sosedovo brv in potem, ko je bila brv podrt, čez sosedov most ter jim tega nihče ni branil, so tekom 30 let priposestvovali za hišo služnostno pravico te poti. Kot naslednik prejšnjega lastnika ste Vi prevzeli tudi vse pravice, ki si jih je Vaša hiša pridobila, tako da lahko trdite, da ste Vi z Vašimi posestnimi predniki javno in nemoteno skozi 30 let izvrševali služnostno pravico te poti in si s tem tudi Vi to pot priposestvovali.

Avstrijske rente. I S., št. L. — Vprašanje predvojnih avstrijskih vrednostnih papirjev še ni rešeno. Ne kaže drugega kot — čakati.

Pravična razdelitev prispevka nezakonskega očeta. M. R. št. J. — Imate 3 nezakonske otroke. Njihov oče, ki Vam je prej obljubljal zakon, je odšel v Ameriko in se tam poročil z drugo. Vi ste sama varuhinja otrokom in ste fant, tožila in je bil obsojen na plačilo vzdrževalnine. Ali plačal tedaj ni nič. Otroke te oddala na rejo dobrim ljudem, sama pa ste šla služiti. Nezakonskemu očetu v Ameriko ste pisali naj pošilja denar na naslov nekega sorodnika, kjer so imeli enega Vaših otrok. Oče je poslal na ta naslov 1000 Din in je Vaš sorodnik denar naložil v hranilnico. Kot varuhinja otrok ste zahtevala izročitev hranilne knjižice, katere Vam pa noče dati, češ da je on skrbel za otroke. Vi pa bi radi porabili denar za vse tri otroke. — Svetujemo Vam, da zaprosite varstveno sodišče, da povabijo Vas in Vašega sorodnika istočasno na zaslišanje. Varstveno sodišče je namreč dolžno, da varstvene pravice otrok in bo po zaslišanju Vašega sorodnika mogel sodnik Vam točno povedati, kaj Vam je nadalje ukreniti.

Nakup še neopisanih parcel. S. A., K. — Pred 2 leti ste kupili od posestnice, ki je podedovala po očetu posestvo, vinograd in gozd. Posestnica ni bila še prepisana, ker ni plačala dedinske takse. Za to takso se je davčna uprava vknjžila na njeno posestvo in na par-

cele, ki ste jih Vi od nje kupili. Vsi omini, naj zadevo uredi, ne pomaga. Kaj storiti. — Neopredvidno je bilo od Vas, da ste celo kupnino izplačali preden je bilo zemljeknjižno stanje urejeno. Boste morali pač tožiti prodajalko na izpolnitev kupne pogodbe in na bremen prosti odpis kupljenih parcel.

Sroški za popravilo občinske poti. J. Z. Leta 1933 ste popravljali občinsko pot. Kupili ste tudi cementne cevi. Občina vam ni povrnila stroškov. Prišlo je do združitve z drugo občino, ki pa tudi neče o stroških nič slišati. Vprašajte, na kakšen način lahko prisilite župana, da vam povrne stroške. — Če vam ne povrne stroškov, tožite občino, seveda pa le tedaj, če je pot, ki ste jo popravljali, res občinska.

Oče z devetimi otroki. Do oprostitve davkov in doklad razen samoupravnih imate pravico, ako vaš davek po vseh davčnih oblikah ne presega 500 dinarjev in ako vaš najmlajši otrok ni starejši od 14 let.

Vojaški rok. L. F. Ako ostanete edini hranitelj nesposobne družine tudi po dovršenem 27. letu starosti, vam sploh ne bo treba aktivno služiti vojakov.

Vojaški rok tretjega sina. P. D. Ni točno vaše mnenje, da ima tretji sin v vsakem slučaju pravico do skrajšanega roka. To pravico bi imel, ako bi bila oba njegova starejša brata odslužila popolni rok. Pri vas je pa prvi sin iz drugega zakona odslužil devetmesečni dijaški rok; drugi sin pa služi 18 mesečni rok. Ker se devetmesečni dijaški rok smatra za skrajšan rok, nima tudi vaš tretji sin pogojev za skrajšan rok, ampak bo moral služiti polnega.

Novi dolg. obresti. F. G. B. V hranilnici ste imeli star dolg. Z neko osebo ste se dogovorili, da plača vaš dolg s svojo vlogo, ki jo je imela v hranilnici, vi pa ste se zavezali, da mu boste ta denar odslužili pri gradnji nove hiše in mu tudi dali les za gradnjo. Za slučaj pa, če ne bo v enem letu dobil denarja za zidavo iz hranilnice, ste se zavezali plačati običajne obresti. Dolg je ta oseba plačala 1. aprila 1933 s svojo vlogo. Hranilnica se je poslužila zaščite in ne izplača vložnega denarja za zidavo. Vprašate, če ste tudi napram tej osebi zaščiteni in kakšne obresti sme zahtevati od vas. — Ker je dolg napram navedeni osebi nastal po 20. aprilu 1932, niste zaščiteni. Zakonite obresti znašajo 5 odstotkov na leto. Dogovoriti pa se smejo s privatnim upnikom 8 odstotne obresti.

Poprava gospodarskega pota. D. N. J. Če ni pot, ki jo omenjate občinska, jo morajo pač popravljati tisti, ki jo uporabljajo za vožnjo. Če je nočejo popraviti in vozijo po vaši njivi jih lahko tožite.

Naročajte »Domoljuba«!